

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Olsztyn, dnia 14 października 2022 r.

Poz. 4367

ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W OLSZTYNIE

z dnia 12 października 2022 r.

w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Świńskie Bagno”

Na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916 i 1726) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Świńskie Bagno”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. 1. Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie i ochrona procesów ekologicznych w obszarze torfowiska.

2. Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu, o którym mowa w ust. 1, są:

- 1) występowanie w rezerwacie mokradeł ombrogenicznych, z bogato reprezentowanym zespołem gatunków wyróżniających torfowiska przejściowe i wysokie, które uznano za wiodące i najistotniejsze dla wyznaczania wartości przyrodniczej rezerwatu;
- 2) występowanie w rezerwacie trzech typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory: 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea nigrae*) oraz 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzożowo-sosnowe bagienne lasy borealne; mezofilne lasy otaczające kompleks torfowiskowo-borowy mają znamiona siedliska grądowego 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*);
- 3) obecność 15 cennych gatunków mszaków oraz 5 gatunków cennych gatunków roślin naczyniowych;
- 4) położenie rezerwatu w dużym kompleksie rolnym, intensywnie użytkowanym, dzięki czemu stanowi on enklawę obejmującą kompleks leśno-torfowiskowy, w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Dwukoły;
- 5) położenie rezerwatu w sąsiedztwie alei pomnikowej lip drobnolistnych *Tilia cordata* (aktualnie 109 lip);
- 6) lokalizacja rezerwatu w izolacji od jednostek osadniczych;
- 7) procesy ewolucji biocenotycznej, które wiążą się bezpośrednio z naturalną sukcesją roślinności, stymulowaną również globalnymi zmianami klimatu. Duża niestabilność zasobów wodnych i wzrost częstotliwości okresów deficytowych w wodę powoduje eliminację roślin z płytkim systemem korzeniowym i jednocześnie ekspansję drzew (głównie brzozy) na powierzchni płatów siedliska 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea nigrae*) oraz rozwój apofitów wnikaających w płaty grądów na okrajkach rezerwatu;
- 8) występowanie populacji gatunków inwazyjnych: czeremcha amerykańska *Padus serotina* i niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*.

§ 3. Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych dla rezerwatu oraz ich skutków na obszarze rezerwatu przedstawia tabela stanowiąca załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 4. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 5. Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji, przedstawia tabela stanowiąca załącznik nr 2 do zarządzenia oraz mapa stanowiąca załącznik nr 3 do zarządzenia.

§ 6. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Olsztynie

Agata Moździerz

Załącznik nr 1 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie
z dnia 12 października 2022 r.

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków w rezerwacie przyrody „Świńskie Bagno”

Lp.	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych i ich skutków
Zagrożenia istniejące wewnętrzne		
1.	Ekspansja drzew (m.in. brzozy, sosny) w płatach mszaru torfowiska / Ewolucja biocenotyczna, sukcesja. Przyczyniają się do wnikania na torfowisko gatunków lekkonasiennych. Ekspansja drzew (brzoza, sosna) w płatach mszaru torfowiska powoduje zarastanie torfowiska gatunkami lekkonasiennymi i przyczynia się do zaniku roślin charakterystycznych dla obszarów torfowiskowych.	Ograniczenie gatunków lekkonasiennych m.in. brzozy i sosny do pokrycia około 10% na obszarach płatów torfowiska przejściowego 7140. Monitoringu stanu siedliska 7140.
2.	Występowanie oraz rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych stanowiących zagrożenie dla rodzimej flory, tj.: – czeremcha amerykańska <i>Padus serotina</i> , – niecierpek drobnokwiatowy <i>Impatiens parviflora</i> .	Eliminacja populacji czeremchy amerykańskiej i niecierpka drobnokwiatowego przed okresem wytwarzania diaspor – metodami mechanicznymi, np. poprzez wykopywanie z utylizacją. Niepozostawianie w obszarach występowania gatunków inwazyjnych gleby nieobsianej, pozbawionej szaty roślinnej, w celu zminimalizowania wnikania tych gatunków na te obszary.
Zagrożenia istniejące zewnętrzne		
3.	Intensyfikacja rolnictwa powodująca wzmożone nawożenie gruntów wokół rezerwatu, w jej wyniku następuje zasilanie rezerwatu spływami bogatymi w biogeny, co skutkuje przyśpieszoną eutrofizacją grądu i wnikaniem gatunków nitrofilnych do rezerwatu.	Ograniczenie (optymalizacja) nawożenia gruntów wokół rezerwatu.
4.	Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedlisk, przyczyniające się do zaniku roślin charakterystycznych dla obszarów torfowiskowych (dot. siedlisk 7140 / 91D0 / 9160). Ewolucja biocenotyczna, sukcesja powodująca wnikanie na torfowisko gatunków lekkonasiennych.	Monitorowanie stanu płatów siedlisk 9160, 91D0, 7140 co 3 lata, w tym rozwoju gatunków lekkonasiennych, m.in. brzozy brodawkowatej <i>Betula pendula</i> i sosny pospolitej <i>Pinus sylvestris</i> w zasięgu siedliska 7140 oraz gatunków inwazyjnych i apofitów w siedlisku 9160 i poza nim.
5.	Brak dojazdu do rezerwatu drogą gminną nr 188193N – prowadząca do rezerwatu droga jest nieprzejezdna wskutek zarośnięcia krzewami i drzewami oraz zatarasowania powalonymi lipami z pomnikowej alei. Utrudnia to dojazd do rezerwatu celem prowadzenia kontroli, działań ochronnych lub akcji ratowniczych.	Przywrócenie przejezdności drogi gminnej nr 188193N lub zapewnienie innego dojazdu do rezerwatu.

Lp.	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych i ich skutków
Zagrożenia potencjalne zewnętrzne		
6.	Zmniejszenie ilości opadów, nasilenie wystąpienia susz; przesuszenie torfowiska; zmiana czynników biotycznych; antropogeniczne zmiany stosunków wodnych (np. melioracje odwadniające); pobór wód powierzchniowych na potrzeby rolnictwa; wyschnięcie – czynniki i procesy mogące powodować cały szereg niekorzystnych zmian w siedlisku torfowiska oraz boru bagiennego, począwszy od zmian w strukturze poprzez podniesienie trofii, do ekspansji i zarastania przez fitocenozy leśne na torfowisku i rozwój apofitów w borze bagiennym.	Monitoring stanu wód gruntowych i powierzchniowych. Niedopuszczenie do pobierania wody podziemnej do celów nawodnieniowych w zlewni mokradła.
7.	Zmiana sposobu uprawy; zmiana form użytkowania na inny niż rolny; restrukturyzacja gospodarstw rolnych – mogą prowadzić do zmian w funkcjonowaniu zlewni rezerwatu, co może prowadzić do wzrostu eutrofizacji, a w konsekwencji uruchomienia całego szeregu niekorzystnych zmian zachodzących w siedlisku grądu, boru bagiennego oraz torfowiska, począwszy od zmian w strukturze poprzez podniesienie trofii do ekspansji i zarastania przez fitocenozy leśne na torfowisku i rozwój apofitów w borze bagiennym oraz ekspansję gatunków inwazyjnych w grądzie.	Utrzymanie obecnych form użytkowania terenu, pożądana zmiana z formy intensywnej na ekstensywną (np. zmiana gruntów ornych w grunty użytkowane jako użytki zielone). Edukacja lokalnej społeczności.
8.	Odpady, ścieki; eutrofizacja – mogą prowadzić w wyniku dopływu nutrientów do nadmiernego użyźnienia siedlisk i wód rezerwatu.	Kontrolowanie czy na obrzeżach rezerwatu nie dochodzi do powstawania nielegalnych wysypisk oraz miejsc składowania odpadów.
Zagrożenia potencjalne wewnętrzne		
9.	Pożary i gaszenie pożarów – mogą prowadzić do zniszczenia flory i fauny, uwolnienia zdeponowanego w złożu torfowym węgla; trudności w odtwarzaniu roślinności po pożarze, co w konsekwencji może przyczynić się do rozwoju gatunków niepożądanych, takich jak np. poziewnik szorstki <i>Galeopsis tetrahit</i> , jeżyna <i>Rubus caesius</i> , pokrzywa zwyczajna <i>Urtica dioica</i> , trybula leśna <i>Anthriscus sylvestris</i> , czosnaczek pospolity <i>Alliaria petiolata</i> .	Prowadzenie kontroli przez służby leśne (Nadleśnictwo Dwukoły). Edukacja lokalnej społeczności.

Załącznik nr 2 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie
z dnia 12 października 2022 r.

Działania ochronne na obszarze ochrony czynnej z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań w rezerwacie przyrody „Świńskie Bagno”

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja
1.	<p>Ograniczanie gatunków lekkonasiennych, m.in. brzozy oraz sosny, do pokrycia ok. 10% powierzchni płatów siedliska 7140 z możliwością pozyskania surowca drzewnego.</p> <p>Monitorowanie siedliska 7140 pod kątem wnikania do płatów tego siedliska gatunków lekkonasiennych.</p>	<p>Zakres prac – metody wykonania zabiegu:</p> <p>a) ręczne wyrywanie najmłodszych osobników brzozy i sosny (siewki i starsze od siewek osobniki, jeżeli będzie istniała możliwość ich ręcznego usunięcia z korzeniami),</p> <p>b) ścinanie brzozy i sosny (dotyczy osobników, których nie da się wyrwać),</p> <p>c) zaobrączkowanie starszych okazów brzozy (dotyczy osobników, których nie da się wyrwać) wytypowanych na podstawie lustracji terenowej, w okresie wegetacyjnym lub dokładne okorowanie wąskiego pasa kory nie dopuszczając do pozostawienia podczas korowania fragmentów korowiny;</p> <p>d) usuwanie odrośli brzozy.</p> <p>Powstałą podczas prac biomasę usunąć poza rezerwat (zagospodarować wg potrzeb, spalić lub zrębkować).</p> <p>Wykonanie zabiegu w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania planu, w miesiącach IX-III.</p> <p>Po 2 latach od wykonania zabiegu, należy przeprowadzić wizję terenową w okresie VI-IX, której celem będzie:</p> <p>a) ocena stanu torfowiska po przeprowadzonym zabiegu, ze szczególnym uwzględnieniem dynamiki rozwoju gatunków drzewiastych,</p> <p>b) ustalenie terminu wykonania kolejnego zabiegu (zgodnie z oceną stanu torfowiska po przeprowadzonym zabiegu).</p> <p>Powtórne oceny i zabiegi usuwania nalotu drzew i krzewów przeprowadzać wg potrzeb.</p>	<p>Płaty siedliska 7140 - pow. 4,87 ha – zgodnie z załącznikiem nr 3 do zarządzenia</p>
2.	<p>Eliminacja czeremchy amerykańskiej metodami mechanicznymi przed okresem wytwarzania diaspor.</p>	<p>Metody eliminacji czeremchy amerykańskiej:</p> <p>a) ręczne wyrywanie (wraz z usunięciem korzeni) osobników (dotyczy tych osobników, które da się wyrwać);</p> <p>b) w przypadku osobników, których nie da się wyrwać: – cięcie wysokie (0,5-1 m) w połączeniu z usuwaniem nowych odrośli w kolejnych latach oraz cięciem poniżej szyi korzeniowej; – obrączkowanie (przerwanie łyka).</p> <p>Zabieg wykonywać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania planu, w okresie V-VI.</p> <p>Zabieg powtarzać co roku aż do eliminacji zagrożenia.</p> <p>Powstałą podczas prac biomasę usunąć poza rezerwat (zagospodarować wg potrzeb, spalić lub zrębkować).</p>	<p>Płaty siedliska 9160 i 91D0 - pow. 10,76 ha – zgodnie z załącznikiem nr 3 do zarządzenia</p>

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja
3.	Eliminacja niecierpka drobnokwiatowego metodami mechanicznymi przed okresem wytwarzania diaspor.	Eliminacja niecierpka drobnokwiatowego poprzez ręczne wyrywanie (wraz z usunięciem korzeni) osobników. Zabieg wykonywać w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania planu, w okresie do V (przed wytworzeniem diaspor). Zabieg powtarzać co roku aż do eliminacji zagrożenia. Pozyskaną biomasę wywieźć poza rezerwat i spalić.	Płaty siedliska 9160 i 91D0 - pow. 10,76 ha – zgodnie z załącznikiem nr 3 do zarządzenia
4.	Monitorowanie stanu płatów siedlisk 9160, 91D0, w tym rozwoju gatunków inwazyjnych, rozwoju apofitów w siedlisku 9160 i poza nim oraz rozwoju gatunków inwazyjnych.	Ocena stanu ochrony siedlisk 9160 Grąd subatlantycki i 91D0 Bory i lasy bagienne zgodnie z metodyką GIOŚ. Ocenę przeprowadzać co 5-6 lat, pierwszy raz w 2026 lub 2027 r.	Płaty siedliska 9160 i 91D0 - pow. 10,76 ha – zgodnie z załącznikiem nr 3 do zarządzenia
5.	Monitorowanie stanu płatów siedliska 7140.	Ocena stanu ochrony siedliska 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska zgodnie z metodyką GIOŚ. Ocenę przeprowadzać co 5-6 lat, pierwszy raz w 2026 lub 2027 r.	Płaty siedliska 7140 – pow. 4,87 ha – zgodnie z załącznikiem nr 3 do zarządzenia
6.	Monitoring stanu wód gruntowych i powierzchniowych.	Montaż piezometru na głębokości >2 m wraz z automatycznym systemem rejestracji stanów wód gruntowych, składającym się z rejestratora (data logger) zmian poziomu wód gruntowych, np. typu Diver i rejestratora zmian ciśnienia atmosferycznego typu BARO DIVER), który umożliwi rejestrację danych z zadaną częstotliwością. Rekomendowana częstotliwość pomiarów: 1 raz na dobę. Czujnik przed pomiarami należy zaniwelować. Dane z rejestratora odczytywać co najmniej co pół roku z uwagi na możliwość awarii i utraty danych. Montaż piezometru w ciągu pierwszych 3 lat obowiązywania planu. Ocenę warunków hydrologicznych przeprowadzać co 5-6 lat, pierwszy raz w 2026 lub 2027 r.	Cały obszar rezerwatu. Lokalizacja piezometru – zgodnie z załącznikiem nr 3 do zarządzenia
7.	Montaż tablic informacyjnych.	Montaż 2 tablic informacyjnych.	Zgodnie z załącznikiem nr 3 do zarządzenia
8.	Prowadzenie kontroli w rezerwacie.	Prowadzenie kontroli w rezerwacie w zakresie: – powstawania nielegalnych wysypisk oraz miejsc składowania odpadów na obrzeżach rezerwatu, – pobierania wody ze zbiornika do celów gospodarczych (w tym rolniczych), – przestrzegania zasad gospodarki wodno-ściekowej celem eliminacji działań stwarzających ryzyko infiltracji ścieków do gleby i wód gruntowych. Wg potrzeb.	Cały obszar rezerwatu

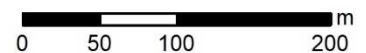
Załącznik nr 3 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie
z dnia 12 października 2022 r.

Lokalizacja działań ochronnych w rezerwacie przyrody „Świńskie Bagno”

Objaśnienia

	granica rezerwatu przyrody		Działania ochronne
	działki ewidencyjne		Monitorowanie stanu płatów siedliska 7140
	wydzialenia leśne		Monitorowanie stanu płatów siedliska 9160
			Monitorowanie stanu płatów siedliska 91D0
			Eliminacja czerechmy amerykańskiej i niecierpka drobnokwiatowego
			Ograniczanie gatunków lekkonasiennych / Monitorowanie siedliska 7140 pod kątem wnikania do płatów tego siedliska gatunków lekkonasiennych
			Monitoring stanu wód gruntowych i powierzchniowych
			Monitoring stanu wód gruntowych i powierzchniowych - lokalizacja piezometru
			Montaż tablic informacyjnych

Układ współrzędnych: PL-1992
Dane ewidencyjne: PODGIK (21.06.2022)
Wydzialenia leśne: Bank Danych o Lasach 2021 (usługa przeglądania, 21.06.2022)
Ortofotomapa Główny Urząd Geodezji i Kartografii (usługa przeglądania, 21.06.2022)
Przygotowanie mapy: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie